

**ПРОГРАМА ВСТУПНОГО ІНСТРУКТАЖУ
З ОХОРОНИ ПРАЦІ ТА БЕЗПЕКИ ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ
З ПРАЦІВНИКАМИ
Херсонської загальноосвітньої школи І-ІІІ ступенів № 4
Херсонської міської ради**

1. Загальні відомості.
2. Основні положення Закону України «Про охорону праці», Кодексу законів про працю, нормативних актів про охорону праці.
3. Трудовий договір, робочий час та час відпочинку. Правила внутрішнього трудового розпорядку освітнього закладу, відповідальність за їх порушення.
4. Порядок розслідування та оформлення документації щодо нещасних випадків та професійних захворювань.
5. Об'єкти підвищеної небезпеки. Загальні правила електробезпеки.
6. Основи гігієни праці та вимоги санітарії.

**ВСТУПНИЙ ІНСТРУКТАЖ З ОХОРОНИ ПРАЦІ ТА БЕЗПЕКИ ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ
з працівниками Херсонської загальноосвітньої школи І-ІІІ ступенів №4 Херсонської міської
ради**

7. Загальні відомості

1.1. Працівники Херсонської загальноосвітньої школи І-ІІІ ступенів №4 Херсонської міської ради (далі – освітній заклад) приймаються на роботу за трудовим договором або контрактом, можуть працювати за сумісництвом згідно з чинним законодавством України.

1.2. Усі працівники при прийнятті на роботу і в процесі роботи (раз на три роки) проходять навчання і перевірку знань з питань охорони праці та безпеки життєдіяльності (пожежна і радіаційна безпека, техніка безпеки при виконанні робіт, що можуть привести до травмування, надання першої допомоги потерпілим від нещасних випадків, про правильні дії при виникненні аварій тощо) та періодично інструктажі (вступний – один раз при оформленні на роботу, первинний, повторний, позаплановий та цільовий).

1.3. Допуск до роботи осіб, які не пройшли спеціального навчання, інструктажів і перевірки знань з охорони праці та безпеки життєдіяльності, забороняється.

1.4. Працівники зобов'язані:

- виконувати правила внутрішнього розпорядку, дотримуватися дисципліни праці, трудитися сумлінно;
- виконувати вимоги з охорони праці та безпеки життєдіяльності, передбачені відповідними правилами та інструкціями;
- берегти обладнання, інвентар, матеріали, навчальні посібники, тощо, виховувати у дітей бережливе ставлення до майна освітнього закладу;
- у встановлені строки проходити медичний огляд.

1.5. Коло обов'язків (робіт), що їх виконує кожен працівник закладу за своєю спеціальністю, кваліфікацією чи посадою, визначається посадовими та функціональними інструкціями і положеннями, затвердженими в установленому порядку тарифно-кваліфікаційними довідниками посад службовців і тарифно-кваліфікаційними довідниками робіт і професій робітників, положеннями і правилами внутрішнього розпорядку закладу.

1.6. Необхідність підвищення рівня безпечних умов праці в освітньому закладі зумовлена особливою турботою про збереження життя і здоров'я підростаючого покоління. У процесі навчання учні оволодівають різносторонніми знаннями, вони також залучаються до суспільнокорисної, продуктивної праці. У зв'язку з цим, першочерговим є завдання створення здорових і безпечних умов праці й навчання.

1.7. Охорона здоров'я і життя учнів під час освітнього процесу, при залученні їх до суспільно корисної праці організовується так, щоб заздалегідь виключити можливі несприятливі наслідки, а заходи щодо виконання вимог норм, правил та інструкцій з техніки безпеки, щоб мали попереджувальний, профілактичний характер, тобто виключали б ситуації, які можуть призвести до травматизму.

1.8. Обов'язковим у роботі з охорони праці та безпеки життєдіяльності в освітньому закладу є навчання та інструктування про безпечні методи праці працюючих і безпечні методи навчання для здобувачів освіти.

1.9. Виконання вимог правил з техніки безпеки вчителями та викладачами і класними керівниками закладу, завідуючими кабінетами, та іншими працівниками є обов'язковим у роботі, яка спрямована на організацію безпечних та здорових умов праці співробітників, а також збереження життя та здоров'я учнів – під час проведення занять у навчальних кабінетах, лабораторіях, спортивних залах, інших навчальних приміщеннях закладу та в період проведення виховних заходів (екскурсії, практичне навчання на свіжому повітрі, змагання тощо) за межами освітнього закладу.

8. Основні положення Закону України «Про охорону праці», Кодексу законів про працю, нормативних актів про охорону праці.

2.1. Основні положення щодо реалізації конституційного права громадян на охорону праці, їх життя і здоров'я у процесі трудової діяльності визначає Закон України "Про охорону праці", введений в дію Верховною Радою з 14 жовтня 1992 р. із змінами від 2002 року Закон "Про охорону праці" поширюється на всіх громадян, що працюють (ст. 2).

2.2. Закон проголошує, що кожен працівник має право відмовитись від дорученої роботи, якщо створилася ситуація, небезпечна для його життя чи здоров'я, або для людей, які його оточують (ст.7. вищезазначеного закону).

2.3. Працівникам видається безплатно за встановленими нормами спецодяг та інші засоби індивідуального захисту на таких видах робіт (ст. 10. вищезазначеного закону).

- на роботах, пов'язаних із забрудненням;
- на роботах, що здійснюються в несприятливих температурних умовах;
- на роботах із шкідливими і небезпечними умовами праці.

2.4. Якщо нещасний випадок трапиться внаслідок невиконання працівником вимог нормативних актів про охорону праці, виділяється розмір допомоги, який визначається комісією з розслідування нещасного випадку.

2.5. У разі смерті потерпілого встановлюється такий розмір одноразової допомоги його сім'ї: не менше п'ятирічного заробітку працівника на його сім'ю, і, крім того, не менше однорічного заробітку на кожного утриманця потерпілого, а також на його дитину, яка народилася після його смерті (ст. 11. вищезазначеного закону).

2.6. Закон передбачає також відшкодування моральних збитків працівникові, якщо небезпечні або шкідливі умови праці призвели до них, порушили нормальні життєві зв'язки потерпілого.

2.7. Законодавство про працю України визначає правові засади і гарантії здійснення громадянином України права розпоряджатися своїми здібностями продуктивної і творчої праці, регулює трудові відносини працівників усіх підприємств, установ незалежно від форми власності.

2.8. Працівники мають право на:

- відпочинок згідно з законами про обмеження робочого дня та робочого тижня і про щорічні оплачувані відпустки;
- здорові і безпечні умови праці;
- матеріальне забезпечення у порядку соціального страхування у старості, при хворобі, втраті працездатності, а також матеріальну допомогу у разі безробіття;
- об'єднання у професійні спілки;
- вирішення колективних трудових конфліктів.

2.9. Закон України "Про охорону здоров'я населення" визначає правові, організаційні, економічні та соціальні основи охорони здоров'я населення в Україні. Згідно цього закону громадяни зобов'язані:

- піклуватися про своє здоров'я і здоров'я своїх дітей, не шкодити здоров'ю інших громадян;
- проходити своєчасні профілактичні щеплення та медичні огляди;
- надавати невідкладну допомогу іншим громадянам, які потрапили в умови, що загрожують їхньому життю і здоров'ю.

9. Трудовий договір, робочий час та час відпочинку. Правила внутрішнього трудового розпорядку освітнього закладу, відповідальність за їх порушення.

3.1. В освітньому закладі для вчителів за погодженням з профспілковим комітетом встановлений п'ятиденний робочий тиждень з двома вихідними днями, а для окремих педагогічних працівників і обслуговуючого персоналу робочий тиждень (день) визначається графіками роботи.

3.2. Час початку і закінчення роботи встановлюється у відповідності з режимом робочого дня і затверджується директором освітнього закладу. Робочий час педагогічних працівників визначається навчальним розкладом, графіком роботи посадовими обов'язками. При можливості передбачається один вільний день на тиждень для методичної роботи й підвищення кваліфікації.

3.3. Тривалість робочого дня обслуговуючого персоналу і робітників визначається графіком змінності, який складається відповідно до встановленої тривалості робочого часу на тиждень.

3.4. На бажання працівника, який працює у святковий день, йому може бути наданий інший день відпочинку.

3.5. Для педагогічних працівників час осінніх, зимових і весняних канікул, а також час літніх канікул, які не співпадають із черговою відпусткою, є робочим часом. У ці періоди учитель залучається адміністрацією школи до методичної роботи у межах часу, що не перевищує його навчального навантаження до початку канікул.

3.6. Адміністрація освітнього закладу визначає тривалість щорічної основної відпустки працівників, черговість її надання згідно з графіком, який затверджується адміністрацією школи за погодженням з профспілковим комітетом на початку календарного року і доводиться до відома працівників освітнього закладу.

3.7. У разі звільнення працівника у зв'язку із закінченням строку трудового договору забезпечується за його бажанням реалізація права на одержання невикористаної відпустки з подальшим звільненням (ст. 3 Закону України «Про відпустки»).

3.8. Працівник письмово повідомляється про дату початку відпустки не пізніше як за два тижні до встановленого графіком строку (ст. 10 Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про відпустки»).

3.9. На вимогу працівника можливе перенесення щорічної відпустки на інший, ніж це передбачено графіком, період у випадках:

- порушення строку повідомлення працівника про час надання відпустки;
- несвоєчасної виплати заробітної плати за період відпустки, тобто пізніше ніж за три дні до початку відпустки (ст. 10, 12 Закону України «Про відпустки»);

3.10. За порушення трудової дисципліни може бути застосовано один із видів стягнення: догана, звільнення.

3.11. Звільнення з роботи застосовується за систематичне порушення трудової дисципліни, прогул без поважних причин, появу на роботі в нетверезому стані, у стані наркотичного або токсичного сп'яніння, вчинення за місцем роботи розкрадання державного або громадського майна, вчинення аморального проступку.

3.12. Дисциплінарне стягнення може бути оскаржене у порядку, встановленому чинним законодавством.

3.13. Відповідно до п. 2.8. Колективного договору та додатку 7 цього ж договору працівникам, зайнятим на роботі з важкими та шкідливими умовами праці встановлюється доплати працівникам, зайнятим на роботі з важкими та шкідливими умовами праці.

4. Порядок розслідування та оформлення документації щодо нещасних випадків та професійних захворювань.

4.1. Нещасні випадки (за винятком групових), які сталися з працюючими особами, розслідуються комісією, утвореною освітнім закладом.

4.2. Розслідування нещасного випадку проводиться протягом 10 календарних днів після утворення комісії. У разі потреби цей термін може бути продовжений директором освітнього закладу.

4.3. За результатами розслідування нещасного випадку складається акт встановленого зразка.

4.4. Екземпляр акту розслідування надається потерпілому або особі, яка представляє його інтереси.

4.5. Адміністрація освітнього закладу при виникненні нещасного випадку з працівником під час освітнього процесу:

- організує своєчасне його розслідування;
- збереження місця роботи (посади) та середньої заробітної плати на весь період до відновлення працездатності або до встановлення постійної втрати професійної працездатності.

4.6. На підставі результатів розслідування розробляються заходи щодо запобігання подібним випадкам, а також щодо вирішення питань соціального захисту потерпілих.

5. Об'єкти підвищеної небезпеки. Загальні правила електробезпеки.

5.1. Об'єктами підвищеної небезпеки в освітньому закладі є:

- електрощитові;
- електрообладнання в кабінетах;
- електричні розетки;
- переносні електричні подовжувачі;
- комп'ютери, копіювальна техніка;
- електроплита;
- обладнання в шкільній їдальні;
- обладнання в кабінетах хімії, фізики, інформатики;
- верстати та обладнання кабінету трудового навчання.

5.2. Електробезпека - це система організаційних і технічних заходів і засобів, які забезпечують захист людей від шкідливого і небезпечного впливу електричного струму, електричної дуги, електромагнітного поля і статичної електричної електрики.

5.2. Електротравма – це травма, викликана впливом електричного струму або електричної дуги.

5.4. Особливості електротравматизму:

- організм людини не наділений властивістю, за допомогою якої можна було б визначити наявність електроструму;
- електротравма може виникнути без безпосереднього контакту зі струмо-провідниками, частинами устаткування (ураження через електричну дугу, крокову напругу, тощо);
- електричний струм, проходячи через тіло людини, діє не тільки в місцях контактів і на шляху проходження через організм, а й на центральну нервову систему, що спричиняє ураження внутрішніх органів (порушення нормальної діяльності серця, зупинку дихання тощо).
- дія електричного струму на організм людини супроводжується зовнішнім ураженням тканин та органів у вигляді механічних ушкоджень електричних знаків, електро-металізації шкіри, опіків.
- електричний струм, проходячи через організм людини, спричиняє термічну, електролітичну та біологічну дії;
- термічна дія струму виявляється в опіках окремих ділянок тіла, в нагріванні до високої температури кровоносних судин, нервів, серця, мозку, що стає причиною серйозних функціональних розладів;
- електротермічна дія струму виявляється в розкладанні органічної рідини крові, що призводить до значних порушень її фізико-хімічного складу;
- біологічна дія струму виявляється у подразненні і збудженні живої тканини організму, що супроводжується мимовільним скороченням м'язів;
- тривалість проходження струму через організм впливає на кінцевий результат ураження: чим довше проходження струму, тим більша можливість тяжкого і смертельного наслідку;
- правильне користування електроенергією виключає випадки ураження електричним струмом.

5.5. Основні вимоги, яких потрібно дотримуватись при користуванні електроенергією:
- захист від коротких замикань (автомати, пробкові запобіжники) у електропроводі повинен бути завжди справним. Заміна заводських запобіжників, навіть тимчасово, усілякими металевими провідниками ("жучками") може стати причиною нещасного випадку чи пожежі.

5.6. Основною умовою безпечного застосування електроенергії у приміщеннях є справний стан ізоляції електропроводів, електроприладів і апаратів, електричних щитків, вимикачів, штепсельних розеток, лампових патронів і світильників, а також електрошнурів, з допомогою яких вмикають в електромережу електроприлади, тому необхідно слідкувати за станом ізоляції, забезпечуючи своєчасний ремонт.

5.7. Щоб уникнути пошкодження ізоляції, забороняється:

- підвішувати електропровід на цвяхах, металевих і дерев'яних предметах;
- перекручувати проводи;
- закладати провід і шнур за газові і водопровідні труби, за батареї опалення;
- витягати за шнур вилку з розетки.

5.8. У приміщеннях, де електропроводка зроблена закритим способом під штукатуркою, забивання у довільні місця стіни цвяхів (костилів) для підвішування штор, картин та інших предметів, а також пробивання отворів і борінок може призвести до пошкодження схованої електропроводки і ураження електричним струмом. Тому всі подібні роботи треба виконувати, попередньо переконавшись у відсутності в даному місці електропроводки.

5.9. Освітлювальну арматуру і електролампи небезпечно чистити від забруднення і пилюки при ввімкненому вимикачі, тобто під напругою, мокрими чи вологими ганчірками. Чистку треба виконувати при вимкненому вимикачі сухою ганчіркою, стоячи на підставці, яка не проводить електричного струму.

5.10. Пошкоджені вимикачі, лампові патрони, штепсельні розетки, електроприлади і апарати заборонено замінювати під напругою. Для цього прилад, апарат слід вимкнути з електромережі, а при ремонті електропроводки - викрутити запобіжник (чи вимкнути автомат). Цю роботу повинна виконувати особа, яка обізнана з правилами ремонту.

5.11. При користуванні переносними приладами, електроінструментами небезпечно одночасно торкатись батареї опалення, водопровідних труб та інших заземлених металевих конструкцій, тому що при пошкодженні ізоляції електричного приладу через тіло людини, яка доторкнулась до названих металевих конструкцій, пройде небезпечний для організму струм.

5.12. Небезпека ураження електричним струмом може виникнути також у таких випадках:

- при користуванні електроприладами із пошкодженою ізоляцією, електроплитками із відкритою спіраллю;
- саморобними електропечами, електроводонагрівачами, при заповненні водою електронагрівальних приладів (чайників, каструль, самоварів, тощо), вже ввімкнених в електромережу;
- при порушенні порядку ввімкнення приладу у електромережу необхідно електрошнур спочатку підключити до приладу, а потім до мережі, а не навпаки;
- при застосуванні оголених кінців проводу замість штепсельних вилок.

5.13. Діти, не усвідомлюючи небезпеки, доторкаються до електроприладів, ввімкнених у електромережу, і часто отримують опіки й більш серйозні травми. Необхідно виключити можливість доступу дітей до електроприладів і відкритих розеток.

5.14. Особливо обережним треба бути при користуванні електроенергією у вологих приміщеннях, у приміщеннях із земляною, цегляною і бетонною підлогою (підвали, ванна кімната, вбиральня та ін.), які є добрим провідником струму, бо за таких умов небезпека ураження електричним струмом збільшується. Тому в санвузлах та інших подібних приміщеннях не дозволяється встановлювати вимикачі і штепсельні розетки, користуватись ввімкненими в електромережу різними електронагрівальними приладами (плитками, камінами, рефлекторами), пральними машинами і переносними світильниками, а також використовувати стаціонарні світильники без запобіжної арматури.

6. Основи гігієни праці та вимоги санітарії

6.1. Працівник зобов'язаний:

- дотримуватися правил особистої гігієни;
- тримати у порядку й чистоті своє робоче місце, не порушувати санітарні правила у приміщеннях освітнього закладу.

6.2. Адміністрація освітнього закладу контролює виконанням законодавства про організацію безпечних умов праці, належних виробничих і санітарно-побутових умов, забезпечення окремих працівників спецодягом, спецвзуттям та іншими засобами індивідуального та колективного захисту.

6.3. Тривалість уроків і перерв в освітньому закладі погоджується з Головним управлінням Держпродспоживслужби в Херсонській області.

6.4. Під час занять, після другого та четвертого уроку проводиться вологе прибирання приміщень; навчальні приміщення на перервах провітрюються.

6.5. Санітарія – це система організаційних і технічних заходів, спрямованих на усунення потенційно небезпечних факторів і запобігання захворювань та отруєнь.

6.6. До організаційних заходів санітарії належать:

- дотримання вимог охорони праці жінок та осіб віком до 18 років;
- проведення попередніх та періодичних медичних оглядів;
- забезпечення працюючих у шкідливих умовах лікувально-профілактичним обслуговуванням.

6.7. Технічні засоби, які використовуються для виконання санітарних вимог передбачають:

- систематичне підтримання чистоти у приміщеннях і на робочих місцях;
- розробку та конструювання обладнання, що виключає виділення пилу, газів та пари, шкідливих речовин у приміщеннях;
- влаштування систем вентиляції та кондиціонування робочого місця із шкідливими умовами праці;
- забезпечення захисту працюючих від шуму, вібрації, різних видів випромінювання.

6.8. Граничні норми підймання та переміщення вантажів вручну для жінок становлять 10 кг , для підлітків віком 16-17 років встановлені такі граничні норми переміщення та підймання важких речей: для юнаків - 12,6 кг; для дівчат - 6,3 кг.

6.9. Забороняється використання побутових приміщень не за призначенням. Усі побутові приміщення повинні мати на видному місці укомплектовані аптечки. Дезінфекцію побутових приміщень необхідно здійснювати не рідше одного разу на місяць.

6.10. Працівник має право:

- одержувати інформацію про стан свого здоров'я на основі висновків медичної комісії;
- відмовитись від роботи, яка протипоказана йому згідно з медичними висновками.

6.11. Працівник зобов'язаний проходити в установленому порядку і термінах медичні огляди та виконувати медичні рекомендації.